

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудні.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Колерника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламції неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Українсько-руський університет.

(Статя посла Олександра Барвіньського, присвячена українсько-руській молодіжці).

(Далі).

Підготовлене відповідного числа доцентів, котрі могли би опісля заняти катедри на українсько-руськїм університеті є отже першим услївем для здійсненя сеї інституції наукової. Розходить ся о те, що би кандидатам на доцентури, а також і тим, що вже габілітували ся, пособляти так довго, поки не осягнуть хоч би надзвичайної професури, і тим самим вже обезпечать собі прожиток. До певної міри можна сего вимагати від міністерства просвіти, а так як свого часу побирали науковї стипендії з державних фондів др. Зобків, др. Колесса, др. Студинський, др. Дністрянський, а тепер др. Олійник, то можна й в будуччині сподівати ся пособлюваня кандидатам на рускі доцентури. Треба лише, щоби спосібні до того люди, осягнувши академічний ступінь, брали ся до наукових студій і убігали ся о науковї стипендії в міністерстві просвіти а обовязком руских послів буде в бюджетовій комісії при ухвалюваню бюджету про се подбати. Я сам знов кількох відповідних до того людей заохочував, щоби йшли тою дорогою на науковї студия, однак не з великим успіхом, бо молоді люди якось у нас більше мають нахилу до т. з. Brotstudium як до наукової кар'єри.

Пособлюваня кандидатам на рускі доцентури з державних фондів не буде однак достаточне і треба би довшого часу, щоби таким способом придбати потрібні університетські сили. Тут повинна прийти з підмогою і приватна жертволюбність, як се доказав щедрим даром д. Пелехин. «На Україні всего много», як каже Федькович, отже й в сій справі повинні наші братя стати нам в пригоді.

Окрім приспособленя відповідного числа доцентів потреба також підготовляти систематично наукову роботу. Сю задачу може добре сповнити Наукове Товариство ім. Шевченка. Ще в році 1891, коли заносило ся на відкрите лікарського виділу в львівськїм університеті, був я у тодішнього міністра заграничних справ гр. Кальнокого в иньшій ділі і при сій нагоді виказував єму потребу заснованя рівнорядних кафедр руских на лікарськїм виділі а також велике значінє культурне і політичне для українсько-русского народу, позаяк лікарський виділ мавби значне число слухачів-Українців, наколи-б виклади відбували ся в нашій мові. Гр. Кальнокі признав слушність мого погляду, але спитав, чи маємо наукові лікарські діла в рускій мові. «Не маємо, відповів я, однак з основанем університетської катедри і покликанем на неї відповідної сили витворює ся і сама наука». «А маєте бодай наукову термінологію лікарську? — спитав дальше. «Є вже деякі підготовленя до сего, іменно що до природописного ділу», замітив я.

Отсі замітки, хоч неза заводового в сій справі чоловіка, затамив я собі добре і, бувши того-ж таки року у проф. Горба-

чевського в Празі, обговорював з ним сю справу.

Проф. Горбачевский вказав на чеську термінологію лікарську, уложену доволі недоладно перед трицять кількома роками, котра приняла ся і здобула собі право горожанства. Таку термінологію по думці проф. Горбачевського повинні уложити рускі лікарі з підмогою руских фізіологів. Задля того поставив я на перших загальних зборах Наук. Товариства ім. Шевченка в 1892 р. відповідне внесенє і понавляв єго при иньшій нагоді, однак доси без видимого успіху, хоч є у нас і молоді лікарі і слухачі лікарського виділу, у котрих повинна би найти ся і охота до того і снага.

Те що сказано про лікарську термінологію відноситься і до иньших галузей науки, а слухач гірничої академії з Лубна, що промовляв також на вічу, замітив справедливо що задля недостачі заводової менклятури гірничої в рускій мові майже неможливо руским гірникам науково працювати в рідній мові. (Те саме сказав мені в 1891 р. проф. Горбачевский що до лікарської науки). Отже поки у нас люди не засядуть і не зроблять таких робіт, що мусять бути підвалиною наукових праць, то всі наші домаганя о заснованє українсько-русского університету, або як иньший речник на вічу домагав ся, також політехніки, остануть неосяжними мріями.

Се є отже друге услїве заснованя українсько-русского університету — підготовленє науковою роботою потрібних підвалин для сеї інституції.

Третім і то найважнішим услївем, доказом дійсної потреби українсько-русского університету є численне учащанє академічної молодіжці на виклади. Се услїве залежне виключно від самої академічної молодіжці і она повинна засвідчити перед свїтом, що українсько-рускі професори не будуть викладати перед пустими лавками.

Пригляньмо-ж ся, як сему услїву відповідають дійсні цифри. Після останньої програми університету львівського було тут 1282 слухачів польської народности, а рускої лише 524, отже меньше як третина всіх слухачів і то рускі слухачі головно вписували ся на богословіє 228 і на право 252; на філософічному-ж виділі було лише 31, а на лікарському ледви 23. Маємо тепер в Галичині 4 рускі гімназії (а домагають ся такої і Станіславівці і Самбір'яни), а в Чернівцях пята, отже заведене рускої мови на філософічному виділі вже з практичних причин показує ся пекучою справою, а тимчасом на сей виділ вписало ся минучого року ледви 31 Русинів! Не дивниця, що нераз власти шкільні є в клопоті, звідки взяти потрібну в рускій гімназії силу, або приміром до науки рускої мови в середних школах. Чи ж можемо сподівати ся, щоби супроти таких чисел міністерство поважно приняло домаганє академічного віча?!

Отже до академічної молодіжці належить сповнити сей обовязок, виповнити се третє услїве, дати доказ дійсної потреби українсько-русского університету. Академічна молодіж повинна численним учащанєм

на існуючі вже рускі катедри, особливо на філософічнїм і правничїм відділі, показати, що рускі виклади мають велике число слухачів і що й иньші, як би були заведені, не будуть свїтити пустками. Вжеж українсько-руска мова і письменство, українська історія повинні не по десять або двайцять мати слухачів, з котрих нераз ледви половина приходить на виклади, але всі п'ятсот з всіх виділів, повинні би на тих викладах являти ся. Я нагадую тут часи, коли проф. Малецький викладав історію польского письменства — тоді ходило по кількасот слухачів на єго виклади і нераз мусіли на куритарю стояти, та звідтам прислухувати ся скрізь відчинені двері. Таким способом зможемо осягнути здійсненє нашого ідеалу, а не лише ухвалями резолюцій і меморандами.

(Конець буде).

Спростованє посла Барвіньського.

N. fr. Presse подає в ч. 12.622. спростованє посла Барвіньського на допись заміщену недавно в тій часописі п. з. Die Ruthenen und die Krise, котру ми недавно подали і обговорили в нашій часописі.

Спростованє се звучить: «В Ч. 12616 Вашої пчт. часописи появила ся з пера руского посла допись п. з. «Русини і криза», котра мене спонукує, деякі з дійсними обставинами суперечні подробиці що відносять ся до моєї особи і моїх політичних товаришів, спростувати і просити о поміщенє спх слів.

«Передовсім мущу зовсім рішучо заперечити твердження дописувателя, мовби то я і мої політичні товариші перед кількома роками творили частину польского кола і по скликаню теперішньої ради державної вступили на бажанє гр. Баденього до полуднево-славянського клубу. Супроти того мущу дійсно зазначити, що я і мої політичні товариші в сесії ради державної 1891—96 творили окремиї «Руский клуб» під проводом проф. Романчука, а по єго виступленю з тогож 1893 р. під проводом крил. Мандичевського. По скликаню нововибраної ради державної утворив я з моїми політичними товаришами в порозуміню з Д-ром Шустершичом і Д-ром Креком зараз першого дня по скликаню ради державної «Славянський християнсько-народний Союз», до котрого належать всі словінські і хорватські послі і сімох руских послів з Галичини і Буковини.

«Славянський християнсько-народний Союз» утворив з иньшими групами правіці парламентарну більшість, котра доси існує. Є се ноторичний факт, що так Славянський Союз, як і теперішня більшість правіці утворили ся не на бажанє гр. Баденього, але против єго інтенцій, позаяк він бажав утворити більшість з вірнопоконституційною шляхтою».

«Так само невірне є твердження мнимого руского посла, мов би то утворенє «Славянського Союзу» і єго приналежність до правіці «не вийшли на користь руского народу а тим меньше полудневих Славян».

«Хоча політично-національні відносини полудневих Славян не дуже відрадні, то всеж таки пособлюваню правіці мають они завдячити деякі зовсім немаловажні придбаня, а Русини між иньшим осягнули руску гімназію Франц-Йосифа в Тернополі.

«На останку мушу так само рішучо відперти твержене руского посла, мовби то руска митрополія у Львові за часів пок. кардинала Сембратовича була польскою експозитурою. Пок. кардинал Сильвестер Сембратович був на скрізь перенятий народно-руским духом і вельми заслужений муж для руско-католицької церкви і руского народу. Ёго значні добродійні записи, котрі покійник завіщав на церковні і народні цілі, стають між иньшими загально відомими подіями, найлучший доказ ёго високоблагородного і патріотичного духа. А що покійник і в політичних справах не був безвзглядним, засвідчає ся обставина, що між иньшими і посол Тянячкєвич, хоч заступав иньший від політичної програми пок. кардинала напрям, завдячує ёго підмозі свій мандат. Дякуючи наперед за уміщенє сего спростованя, остаю з повним поважанєм.

Олександр Барвіньскій

посол до ради держ. і сойму кр.

У Львові 8. жовтня 1899.

Черновецький університет а Русини.

Черновецька «Буковина» містить таку цікаву статистику:

«Минули літні ферії. Академічна молодіж спішить знов до своєї «Alma mater», щоб продовжати студії. Отворились ї гостинні пороги черновецького університету, приступні вони для кожного, що бажає ширшої освіти, глибокого знаня. Стоять вони отвором і для Русинів.

Скількож студентів-Русинів на черновецькїм університеті? Яку силу становить руский елемент в відношеню до прочого черновецького студєнства? — се питання, що мусять інтересувати всякого Русина-Українця, а найпаче буковинського.

Із статистичних виказів в справозданях черновецького університету довідуємо ся, що загальне число студентів-Русинів на томуж університеті хитаєсь між 27 (7.63% усіх студентів в літн. сем. 1899 р.) — а 50 (17.58% — в літн. сем. 1880/1 р.) Замітна річ, що як раз в останнім семестрі число студентів-Русинів найнижше. Розумієсь, що в се загальне число студентів-Русинів входить значний процент Русинів-Галичан. Кілько їх було, годі дійти, годі також приймати, щоб всі студенти гр. кат. обряду (а було їх досить, прим. в 1880/1 р. 28, 1889/90 р. 15, 1894/5 20) були Русинами з Галичини. Беручи по факультетам, видимо найбільше число студентів-Русинів на правничім факультеті. Оно хитаєсь між 9 (літн. сем. 1884/5 р.) а 23 (літн. сем. 1894/5 р.) та виказує певну тенденцію до зросту. Менше вже студєнців-Русинів було на теологічнім виділі. Тут видимо досить цікавий об'яв. Коли давнішими роками число Русинів-богословів (незначне супроти числа богословів-Волохів) зростає, в літн. сем. р. 1876/77 — 5 супроти 33 Волохів; в літн. сем. 1880/1 р. — 14, супроти 42 Волохів; в літн. сем. 1884/5 р. 17, супроти 58 Волохів), — то відтак нагло спадає (в 1889/90 р. до 9, Волохів 49; в 1894/5 р. до 7, Волохів 45; в 1899 р. до 2 (!), Волохів 38). Чимже пояснити собі обставину, що число Русинів-богословів за останних 10 літ систематично зменьшує ся? По мойй думці, одною з причин сего об'яву, то ославлена румунізаторска система, завдяки котрій богословські виклади (з виімкою 2 катєдр) відбувають ся виключно в волоській мові, що становить чималу трудність для Русинів, що не знають «св'яченої тої мови». Розумієсь, що грає тут чималу ролю і румунізація убогої рускої молодіжи по волоських бурсах.

А вже найменьший процент студентів-Русинів на філософичному виділі. Число Русинів-філософів вносьить в літн. сем. 1876/77 р. 9, збільшаєсь в літн. сем. 1880/1 р. до 13, спадає в літн. сем. 1889/90 р. до 2 (!), в літн. сем. 1894/5 р. росте знов до 7, щоб в літн. сем. 1898/99 р. зійти знов до 5.

Порівнаймож тепер загальне число студентів-Русинів з числом студентів иньших народностей. Тут спадає передовсім в очи розмірно велике число студентів-Волохів. Воно хитає ся між 47 (в літн. сем. 1876/77) а 104 (1894/5), значить, є о много висше від числа студентів-Русинів мимо того, що Волохи становлять меньший процент усього буковинського населеня як Русини (р. 1880 — 33.43% проти 42.17% Руси-

нів, а р. 1890 — 32.42% проти 41.77% Русинів). Та причина сего великого контингенту волоських студентів не трудно догадатись; се-ж очевидний плід довголітної і систематичної румунізації рускої шкільної молодіжи.

Найвисший процент черновецького студєнства виказують Німці. Та се число лиш позірно велике, бо коли від числа студентів-Німців відтягнемо число студентів-жидів, (що вважають себе на Буковині Німцями як в Галичині Поляками) то воно зовсім не велике, — хитаєсь між 12 (л. с. 1876/77 р.) а 54 (л. с. 1894/5 р.) За те число студентів-жидів розмірно найвисше. Вонож росте постійно від 42 (л. с. 1876/77 р.) аж до 149, т. є. зверх 42% усіх студентів! (в літн. сем. 1898/99 р.) Згадати належить, що й число студентів-Поляків досить високе, оно досягло р. 1880/1, поважної цифри, бо 43, хоч загальний процент польского елемєнту на Буковині вносьить того-ж року ледви 3.21% усього населеня.

Як видимо, то число студентів-Русинів в порівнаню до числа студентів Волохів, Німців та жидів зовсім не велике.

Та склались на те усякі неприхильні для нас обставини: убожество руского народа, німецький викладовий язык в буковинських гімназіях, та систематичне винародовлюванє рускої молодіжи по волоських бурсах та школах. Однак в останних роках слідний зворот до ліпшого. З одного боку рускі паралельки в Чернівцях улекішують рускій молодіжи вступ до середних шкіл, а з другого — руска бурса для убогих а талановитих руских учеників, котра придбає певно значного контингенту руских університетських студентів, та підховає нове, сильне покоління рускої інтелігенції на Буковині.

Львів, 8. жовтня 1899.

Роман Стефанович.

З політичного поля.

О скілько доносьить нам з Відня, то гр. Клярі, відкриваючи нову (XVI) сєсію державної ради, заповість лишє, що небавом внесе до парламенту проєкт до языкового закона та що доси не звісно, чи сей закон мав би обняти всі коронні краї, чи всі краї з виімкою Галичини, чи лишє Чехію та Мораву? Здає ся, що гр. Клярі аж по вислуханю голосу парламенту в тій справі возьме ся за виробленє проєкту до языкового закона. Нагода до того лучить ся при дебаті, яку імовірно схоче розвести посольска палата над програмовою заявою предсідателя нового кабінету.

Німецька лівіця носилась до недавна з планом, щоби нову сєсію почати наглим внесенєм на обжалованє кабінету гр. Туна. Нині відступила лівіця від сего наміру, а то в виду солідарности правиці. Лівіця знає, що внесенє на обжалованє гр. Туна перепало би і тому затрубила до відвороту, полишаючи сю акцію Шенереріям і соціяльним демократам. Намість того загадала лівіця поставити нагле внесенє на знесенє або бодай обмеженє §. 14-го, надіючись(?), що Чехи піддержать се внесенє. По нашій думці і ся акція лівіці не буде мати успіху. До зміни §. 14-го треба присутности більшої половини послів, а ухвала в тім напрямі могла би запасти лишє двома третинами голосів. Лівіця останєсь заєдно в меньшости, а акція така була би хіба пустою демонстрацією. З другого боку годі припускати, щоби корона і правительсво згодили ся на зміну §. 14-го в виду досвідів минулої сєсії.

Органи лівіці скаїтульовали на двях ще на однім поли, іменно що до жаданя поруки від корони(!), що будучі правительсва не будуть управляти Австрією проти Німців. Воєнтіа яко орган поступовців осудила те жаданє радикалів яко утопію. Парламент може домагати ся дєчого від правительсва, але не від корони, що стоїть понад парламентом і управу складає в руки свого правительсва.

Посли державної ради одержали вже офіціяльнє повідомленє з президії посольської палати, що цісар найвисшим письмом з 8. жовтня, дорученим президії обох палат через гр. Клярєго під днем 9. жовтня, зволив закрити 15. сєсію державної ради та що патентом з 9. жовтня цісар зволив скликати 16. сєсію державної ради на 18. жовтня.

Перше засіданє посольської палати відбудє ся 18. жовтня о 11. годині рано, палати панів о 4 годині сполудня. Перше засіданє відкріє найстарший віком посол о. Цуркан. Сеї чєсти удостоїть ся о. Цуркан вже втретє. На першїм засіданю відбудє ся і вибір президента посольської палати. Імовірно буде вибраний на се достоїнство дотеперішний президент, др. Віктор Фукє, хоч деякі дєвники піднесли і кандидатуру д. ра Білинського, симпатичнішого для лівіці. Оба заступники президента будуть мабуть вибрані на другім засіданю. Чи правиця увійде в сїй справі в який-небудь компроміс з лівіцею, годі ворожити. Лівіця кандидує на першого віцепрезидента націоналів д. ра Гогенбургєра або Прадого, антисеміта д. ра Патая або посла з більшої німецької посїлости гр. Атемса.

Органи лівіці піднесли. вже також питає, після якого ключа будуть переведені вибори до всяких комісій. Питає се злишне, позаяк дотеперішна парламентарна більшість напевно вибере до всякої комісії свою більшість.

З обовязку дєвникарського мусимо ще занотувати деякі замітні прояви посеред лівіці. І так недавно тому пробовали поступовці злитись з націоналами, щоби на случай падєня теперішнього кабінету а зложеня «коаліційного» мати більший вплив на обсадю міністеріальних тек. Проба злитя обох клубів (38 + 40) не повелась. Націонали не довіряли жидівским лібералам. На двях рознесла ся опять вість про тїснійшу сполуку антисемітів (29 послів) з націоналами (40 послів) під знаменем національного антисемітизму. Але мабуть і ся сполука не здійснить ся.

В минулу неділю промовляв пос. Іро в Тахові і виявив програму радикалів на будучє. Після сеї програми лівіця не може вдоволити ся знесенєм языкових розпоряджень. Австрійским Німцям належить ся первєнство в різноплеменній Австрії. Австрія мусить «deutsch regiert werden», бо Німці суть основателями держави, удержують єї і несуть культуру поміж меньшеватні єї племена. Лівіця мусить відперти всякі змаганя до ославянєнця Австрії. Катотицких людовців треба відкомендерувати на лівіцю, а тоді вже Німці будуть мати перевагу(?!). Першим жаданєм лівіці має бути ухваленє закону о державнім німецькїм языкі. Іро не має довіря до переходового кабінету. Сим лишє одурено лівіцю. Проте проч з лівірованєм, проч з гофратами як Гогенбургєр, проч і з «коаліційним» кабінетом. Німецька меньшість мусить іти вперед безошадно, инакше буде она зрадницею на німецькій справі.

Arbeiter Ztg. заповідав на 14, 15. і 16. жовтня робітничі збори в цілій Австрії, на котрих мають бути ухвалені постуляти робітників і переведенє їх в парламенті. На зборах робітників у Відні (8. жовтня) заповіли пос. Штайнер і робітник Двожак борбу кабінетови гр. Клярєго під окликом: цукор і нафта!

Новинки.

— Друге посланє Прєсєв'ященного Еп. Андр. Шєнтицького до вірних ставіславської єпархії задля великого обєму напечатанємо в цілости з неділі.

— Завдяки правительсву. «Дїло» згадуючи про вірадний рух руского духовєнства на Буковині проти румунізації, каже: «Борба проти румунізації православної церкви на Буковині, яку довгі роки вели тамошні Русини-народовці, довела вкінци, як відомо до того, що — завдяки правительсву — іменованєм двох Русинів консисторскими совітниками і двох профєсорами богословского факультету в університеті бодай в дрібній часті направлено воіючу кривду Русинів». З рєляції «Дїла» виходило би, що вся заслуга в сїй справі припадає правительсву. Так не є. Заслуга за часткову напору «воіючої кривди» належить ся послам соймовим Стоцкому і Пігулякови, як не меньше пос. Виницькому, а попри них руским послам галицьким ради державної. Акцію проти румунієнця рускої церкви на Буковині почали послы Стоцький і Пігуляк враз з послами Барвіньским і Вахнянином ще за коаліційного кабінету кн. Віндшїрєца при помочи міністра прєсвіти д. ра Мадейского. Галицькі послы підносили кривди руского народу на Буковині кілька разів в державній раді при бюджетових розправах і боролась тяжко з всякими циркулами. Акція ся мала сей успіх, що центральнє правительсво усунуло президента Кравза, а віддало управу краю гр. Гоєсови, опісля Бургіньонови. Тоді і зоргані-

зовано надзир над рускими народними школами на Буковині. За гр. Баденського акція ся продовжалась також успішно і покінчилась заснованем рускої низшої гімназії, а опісля згаданим іменованем совітника консисторського і заснованем катедр університетських, до чого приложив свою руку головню пос. Винницький. Подаємо се до відомости «Дѣла» для провірення правди історичної. На жаль акція ся почалась у Відні аж в 1894 р., т. є. в хвили, коли пос. Романчук не відлучив ся від руских послів. В часах, коли пос. Романчук провадив руским клубам, буковинська праса не обходила руских галицьких послів. Тоді сказано буковинським патріотам: «Не можемо заняти ся вашими справами, бо не знаємо, чи не підемо самі в опозицію» (проти кабінету кв. Віндінґґера) — Се факт, вправді сумний, але факт.

— **3 нагоди іменованя д-ра Фінкля** звичайним професором історії австрійської в львівськй університеті, урядили ему его слухачі в сім-же університеті дня 12-го жовтня вечером перед викладом сердечню овацію. Іменем товаришів Поляків і Русинів промавляв тов. Ленкевич. В своїй промові зложив проф. Фінкльєв желаня з нагоди високого відзначеня, згадав про заслуги, які він положив на полі науки і коло образованя своїх учеників, за що они ему з серця вдячні. Промову закінчив окликом «многая літа». Проф. Фінкльєв подякував широ ученикам за желаня і привязанє до него, посвятив телу загадку проф. Шараневичу і висказав надію, що одержавши тепер історичний семінар, буде міг з подвійною запопадливостию ідучи за приміром н. п. проф. Лиского дбати про образованя молодіжи, що обрала собі цілю працювати на полі історії. Бесіду проф. Фінкля прийняли слухачі оплесками, почім вручили ему гарну китицю цвітів. **Б. Б.**

— **Чума в Опорто.** Вістки про чуму в Опорто є дуже скупі, так, що могло би здавати ся, що она цілком устала. Після справозданя однак д-ра Кальмета, що поїхав на початку вересня, яко провідник французської місії до Опорто, а тепер вернув до Парижа, чума в Опорто є сильніша в своїх проявах, чим бомбайска. Перші випадки приключили ся в портовій дільниці Фонт-Таврина, де панує більша нехарність, як у арабських містах. Улиці є нечувано вузкі. Нужденні хати переповнені льокаторами, в кожній з них мешкає кілька родин разом з безрогами, козами і кірліками, причім кожда така оселя роїть ся від щурів і мишей. Знищенє і спаленє тої дільниці є нагальною konieczністю і принесло би велику користь не лише під санітарним взглядом, але також і під фінансовим, бо коли би побудовано там нові доми для робітників, приносили би они велику користь. Урядові викази значають ледви два до чотирох випадків чуми денно; лучає ся їх однак багато більше. Перед кількома тижнями чума перенесла ся з сеї убогої дільниці до дільниці аристократичної і торговельної. Помимо однак усильних розслідув, не повело ся викрити початку перших випадків чуми, що проявила ся в портовій дільниці і у корабельних слуг. З Індії не приїхав до Опорто від довшого нже часу ніякий корабель. Може бути, що чума панувала вже довго між щурами і блохами, перед сконстатованем першого випадку чуми у людей. Сей здогад має тим певнішу підставу, що мешканці сеї дільниці бачили давніше ще на улицах міста багато здібких щурів. Французска місія, що прибула до Опорто почала робити зразу досвіді з протичумовою сировицею на зв'язках, аби лікарі могли пересвідчити ся про силу сировиці. Запускано єї мишам і найвразливішим на чуму малпам, яких доставляла управа зоологічного городу. Показало ся, що малпам, яким запущено сировицю, не шкодила нічо другої дини запущена така сама скількість чумової їди, що вистала би звичайно до забитя їх. Також ті малпи, яким запущено наперед чумову їду, вилічено потім сировицею. Перед приїздом д-ра Кальмета до Опорто умирало на 15 хорих на чуму п'ятьох; по его приїзді по запущено сировиці на 15 — один. Довіре до захоронного щепленя скріпило ся до того степеня, що в протязі послідних трьох днів др. Кальмета защепив протичумову сировицю 423 особам, а між ними і двом сторожам, що переносять трупи. Після гадки д-ра Кальмета чуму переносять найбільше щури та блохи і они то могли би розповсюдити єї по інших португальських провінциях, нігде однак не прибрала би она таких розмірів як в Опорто, бо щепленє сировиці і дезінфекційні порядки здавили би єї в початках. В Опорто є завзятим ворогом чуми сонце, що нищить єї заразки.

— **Фотографічна вистава.** За кілька днів, здаєть ся, в неділю буде отворена в львівськй сальоні «Товариства красних штук» вандрівна вистава творів фотографічної штуки. Сесю виставу устроїв кружок аматорів фотографії в Монахові. У Львові буде вона отворена вісім днів. Збірка виставлених творів складати меть ся зі 65 фотографій великого об'єму, виконаних першорядними аматорами англійськими, французькими, німецькими і американськими. Сесі фотографії

різнять ся дуже від тих, до яких наша публіка привикла, а мають на цілі змальованє фотографій знятих з природи в той спосіб, аби вони випали артистично. Треба звернути увагу що хоч ті фотографії є виконані виключно в дорозі фотографічного процесу виглядають цілком як акварелі. У Відні навіть багато малярів уважало їх за акварелі.

— **3 черновецького університету.** Л. Н. Вістник замістив у хроніці Х. книжки цікаву звістку про стан черновецького університету і про руські виклади на тім університеті. Для характеристики наведемо її в цілости: «Сими днями дістали ми брошурку: «Verzeichnis der öffentlichen Vorlesungen an der k. k. Franz-Josephs Universität zu Czernowitz im Wintersemester 1899/1900». З неї довідуємо ся, що усіх студентів було в черновецькй університеті минулого пір року шкільного 354, між тим 34 надзвичайних. На поодиноких факультетах було: богословів 46 звичайних, 1 надзвичайний; правників 253 звич. і 16 надзв.; філософів 21 звич., 13 надзв. і 4 фармацевтів. Студенти були родом: з Буковини 266, з Галичини 57, з Нижньої Австрії 2, з Вишньої Австрії 1, з Тиролю 1, Чех 6, Моравії 3, Шлеска 1, Країни 1, Угорщини з Семигором 6, Хорвації і Славонії 1, Боснії 5, Румунії 4. По народности ділили ся студенти на: Німців 190, Малярів 2, Румунів 92, Русинів 27, Поляків 33, Чехів 2, Сербів 7, Вірменів 1. Що до віросповідань, то студенти ділили ся на грекоправославних 113, вірменоправославних 2, римо-католиків 57, грекокатоликів 19, вірмено-католиків 4, лютерів 8, кальвінів 1, Жидів 149 (по народности зачислили ся до Німців), безконфесійних 1. Русини ходили на: теологію — 2; права — 16 звич. і 3 надзв.; філософію 5 звич. і 1 надзв. — Професорів-Русинів є на університеті 5, з того 2 на богословськй факультеті, а 3 на філософічнй. На правничій факультеті нема ніякого Русини професором. Оба професори Русини на богословськй факультеті іменовані недавно. В теорії мали вони викладати по руски; на ділі руські виклади оголосив лиш один, о. Діоніз ґремійчук. В зимовім пірроці він буде викладати: 1) Практичне богословіє: Введенє, Омілетика і Літурґіка. І. часть, вісім годин на тиждень. 2) Вправи омілетичні, 2 години на тиждень. Другий професор, др. Евґен Козак, оголосив самі німецькі виклади: Kirchenslavische Grammatik, Praktische Übungen im Kirchenslavischen und Über die litterarische Thätigkeit der Slavenapostel Cyrill und Method. Чому? — На філософічнй факультеті читають по німецьки: др. Ем. Калужнякский, професор порівнюючої філології славянських мов і др. Вол. Милькович, професор східної Європи. По українсько-руски читає лиш др. Степан Смаль-Стоцкий, що заповів такі виклади: 1) Руска граматика. II. Відмінюванє, 3 год. тижнево; 2) Історія рускої літератури XIV—XVI в., 2 год. тижнево; 3) Історія рускої філології, 1 год. тижнево; 4. Руский семінар: Читанє літописи Нестора, 2 год. тижнево. — Зауважати належить, що коли на правничій виділї читають ся усі виклади в німецькій мові, на філософічнй усі з виїмком катедр рускої мови і румунської, що читають ся на тих мовах то на богословськй виділї читають ся усі виклади по румунськи, з виїмком руских викладів проф. ґремійчука і німецьких проф. Козака. Не дивож, що при таких відносинах число руских богословів вносить тепер аж 2. А що буде дальше?

— **Цікава література.** В Парижі існує незнайний деінде рід літератур, що суть «доставцями повістей», так як маємо доставців цігар, або одіжи. Працюють они для бруксових дневників, де фейлетони заповнюють ся історіями, від котрих фіякрам і кухаркам стає волосє на голові. Такі доставці пишуть повісті лязе в початках свого заводу. З хвилею, коли по однім романей призвище письменника того спеціального роду почало стягати читателів, доставець підписує лише і одержує величезні гонорарія, а в писанню виручає ся наймитами послідної степеня, людьми, що тонуть в п'яньстві, або розпуєті, що так само змарнували талан, як иньші марнують здоровлє, або майно. Наведемо один цікавий примір, зовсім правдивий, взятий з дійсного життя. Один з найпопулярніших доставців фейлетонів для малих дневників париских почав печатати під своїм іменем роман п. з. «П'яна кров». Повість точила ся щасливо через перший і другий том, кози в току печатаня третого тому індивідуум, якому доставець писавє роману повірив, заболіло і умерло. Доставець був в великй клопоті, бо тої евентуальности не перевидів. Він не читав ані одного верша з повісті, печатаної під его іменем, а тут треба єї вести дальше, бо ждуть на неї редакция і читателі. Біжить тому до дневника, забирає з собою комплет напечатаних вже номерів повісті, читає від початку до кінця і пітніє в клопоту, як виплунути з того збірника страшних нісенітниць. В тім дзвонить хтось, а по хвилі входить обдертий чоловік, з червоним носом, нестрижений і неголений від місяця. В очах тільки блищать останки змарнованого таланту. Нема сумнів, що се «колеґа», котрого Провидінє шле для докінченя повісті. Але звід-

ки дізнав ся сей чоловік про клопоту доставця фейлетонів? — Пане! — виясноє прихожий чоловік загадку — сей, котрому ти давав триста франків місячно за писанє «П'яної крові», давав мені ту повість до писаня за сто п'ядесять франків місячно. Чи маю єї кінчити?

— І се не карикатура, ані сатира, лише факт!

— **Спекуляція на війні.** Як доносять англійські дневники, якийсь обманець, Гордон успів зробити на непочатій ще англійсько-трансвальській війні мільоновий масток. Панок сей почав містити в дневниках французких, німецьких, голландських і швайцарських оголошенє такого змісту: «Англійське правительство шукає на виправу до Трансвалю людей здорових, що уміють добре їздити на кони. Пенсія: 180 франків місячно. На подрібну відповідь належить прислати 5 франків під адресою: Mr. Gordon, p. Ad. Shepherd 23, Carnaby-Street, Regent Street, London S. W. По кількох днях почало напливати під сею адресою тисячі листів з Парижа, Амстердаму, Берліна, Базилїї, Антверпії і Гаґи. Одного дня одержав Гордон 552 листів з пяти-франковим паперчиком і живими заявами готовости до взятя участі в воєнній акції в Африці. Через кілька неділів заходив помисловий обманець по три рази денно на почту, відбирав сотки листів і ховав до кишені надіслані гроші. Вкінци звернула на се увагу поліція, а тогди прорворний Гордон зник як камфора, лишаючи на почту велику силу невідобраних листів, в котрих авантюристи найріжнородніших народностей висказують готовість проливаня крови бобрів, навіть «за значно низшу платню».

— **Одурила** будапештєнську поліцію жінка білгородського банкира Ш. М. Утікла она від свого чоловіка з учителем музики, а що підозрівано єї, що поїхала в сторону Угорщини, повідомлено про се поліцію в Будапешті. І справді з найближшого білгородського поїзду висіла якась молода жінка, оперта на рамені молодого мушкетера. Єї постать подобала цілком на описану жінку банкира. Коли підліційний агент поспитав єї, як називає ся, подала назвище банкирової Ш. М. Розуміє ся арештовано єї і відставлено найближшим поїздом до Білгороду. Прикликаний чоловік здивував ся дуже, коли замість своєї жінки побачив цілком чужу особу. Сю річ вияснила сама незнакома: Банкирова Ш. М. дала їй 3000 фр. аби висіла в Будапешті, а в разі, коли би питала ся єї поліція, аби представила ся за банкирову Ш. М.

Телеграми.

Відень, 13. жовтня. Вчєра конферував гр. Клярі з провідником соймового молодоческого клубу, Скардою і послом Пацаком. Молодескі послы, Герольд, Енгель і Крамарж, що також на вчєра одержали запросини, вимовили ся недугою, або браком часу.

Відень, 13. жовтня. Знесенє язикових розпоряджень має наступити дня 17. с. м. отже день перед отворенем державної ради. В тім дни зберуть ся провідники опозиції німецької на нараду.

Прага, 13. жовтня. Politik доносить, що пос. Білинський випряцював в часі літа язиковий проєкт для всіх країв австрійських. Білинський мав предложити вже начерк сего проєкту до перегляду послам, Ферянчичови, Повшому, Діпавльому і кн. Шварценбергову.

Відень, 13. жовтня. N. W. Tagblatt містить інтервю берлинського публіциста Кірхгофа з гр. Клярі. Тридержавний союз уважає гр. Клярі головною підставою австрійської, заграничної політики. Гр. Клярі хоче парламент зробити спосібним до праці. Язикові розпорядженя будуть знесені, а на їх місце відеє закон, однак невідомо ще, чи тільки для Чех і Морави, чи для цілої держави. В парламенті хоче гр. Клярі перевести вибори до делеґаций, закон о переказанню податків, що стоїть в злуці з квотою, а евентуальнє бюджет за перший квартал 1900 р. Параграфу 14. буде уживати тільки в случаях наглядчої konieczности. Що до утвореня парламентарного кабінету найідеальнішим був би такий, в котрий війшли би Німці, Чехи і Поляки. Тоді не було би ніякої перешкоди до спокійної і конкретної праці і загального співділаня для поверненя нормального перебігу парламентарної акції.

Оломунець, 13. жовтня. Занепаз ту тяжко на здоровлє, архієпископ, др. Кон.

Лондон, 13. жовтня. Вчєрашні дневники доносять, що війська трансвальські осадили вже Ленґенек, перейшли в величнй числі границі Наталю і заняли височина Інґого. Начальним вождем війск полуднево-африканських іменований Трінсло. З Мафекінґу доносять, що значна часть англійської, оружної сили, з великим числом армат відійшла на захід від границь Трансвалю, щоби там заняти позицію оборонну.

Розклад поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го мая 1899.

(Приїзд і від'їзд подацій після часу середно-європейського).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
6-10	з Чернівців (Іцкан, Галацу), Станиславова	6-20	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава				
6-50	з Брухович, від 7. мая до 10. вер. включно	6-15	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний				
7-10	з Зимної-води	2-08	6-30	до Іцкан (Галацу, Ясс, Букарешту) Сучави			
7-40	з Янова	2-45	6-30	до Кракова (Відня, Варшави), Стружа			
7-55	з Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия	8-30	8-45	до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 12. вер.)			
7-44	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче		9-10	до Янова			
8-05	на дв. головний		9-25	до Підволочиск, Бродів, Гусятин дв. Під.			
8-15	з Сокаля, Рави рускої		9-35	дв. гол.			
1-30	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.		9-53	до Белзця, Рави рускої, Сокаля і Любачова			
11-15	з Ярослав і Любачова		10-10	до Янова від 1. липня до 15. вересня вкл.			
1-50	з Іцкан, Чернівців і Станиславова		12-50	тільки в неділі і свята			
11-55	з Янова		2-15	до Брухович тільки від 1. липня до 10. вер.			
1-01	зі Сколього, Стрия, а з Лавочного тільки		9-45	вересня включно в неділі і свята			
1-40	від 7. вер. до 15. пад. включно		3-05	до Іцкан (Ясс, Букарешту)			
2-20	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Під.		3-15	до Кракова (Відня) Хабівки ч. Ряшів			
2-35	на дв. голов.	2-55	3-20	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.			
5-55	з Сокаля, Белзця і Любачова		3-26	до Янова від 1. мая до 30. вересня вкл.			
			3-26	до Зимної води тільки від 7. мая до 10. вер.			
			5-25	до Брухович			
				до Ярослава			
Ніч		Ніч					
8-45	6-10 з Кракова (Відня) Самбора, Хирова	12-50	6-21 до Іцкан, Радовець, Кімполонга, Сучави				
6-20	з Іцкан, Сучави	6-40	до Кракова (Відня) від 1. черв. до 15. вер.				
	з Янова від 1. до 31. мая і від 16. до 30. вересня щоденно, а від 1. червня до 15. вересня тільки в неділі і свята	6-50	до Янова від 1. чер. до 15. вер. т. в дні б.				
7-58		7-00	до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуша				
8-15	з Брухович від 7. мая до 30. червня і від 16. серпня до 10. вересня вкл. щоденно	7-10	до Сокаля і Рави рускої				
8-14	з Брухович від 1. липня до 15. вересня щод.	7-20	до Тернополя дворець головний				
9-21	з Янова тільки від 1. черв. до 15. вер. вкл.	7-42	дворець Підзамче				
9-55	з Кракова (Відня, Берліна), Сянока, Пешту	7-47	до Янова від 1. жовтня до 30. мая 1900				
12-30	з Чернівців, Іцкан (Букарешту), Сучави	8-35	> > > 1. до 31. мая і 16. до 30. ж. щод.				
10-08	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Під.	9-10	> > > 1. чер. до 30. жов. в нед. і св.				
10-25	на дв. голов.	2-36	10-40 до Іцкан (Ясс, Галацу), Сучави				
10-30	з Лавочного (Пешту) Хирова	10-50	до Кракова (Відня, Варшави), Сянока				
12-10	зі Сколього, Калуша	11-10	до Підволочиск, Бродів дв. головний				
3-05	з Підволочиск на дворець Підзамче	11-32	> > > дв. Підзамче				
3-30	на дворець головний	4-10	до Кракова (Відня, Берліна)				
2-16	з Кракова (Відня), Самбора, Сянока	5-50	до Брухович від 7. мая до 10. вересня				

ЗАМІТКА: Пора нічна числять ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-європейський різнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 мин. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць держ. (Львів, ул. Красіцких ч. б) уділяє пояснень в справах лінійних, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Всілякі
КУПОНИ
і
вильосовані
цінні папери

виплачує без потручення
провізії або коштів

Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ
Гіпотечного

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впроев. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариатам** всіх трех епархій, забезпечує будинки, урядженє домашнє, скот, господарські апарати, вбіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шнід огневих.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1898 вносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва спеціальна	842 „ 40 „	

Тарифи «Дністра» дуже умірковані, услія забезпечень користні, а шкоди акидують ся безпроволочно. До кінця 1898 року вносили виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Поліси «Дністра» приймає Банк краєвий при пожитках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту «Дністеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє пожитки за оплатою 5 1/2 % і 1% додатку на кошта адміністративні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4%. Уділ членський вносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і пожитку дістати може тільки член обезпечений в «Дністрѣ». Інформації уділяє Дирекція листовно.

Зголошеня о уділенє агенцій в окрестностях де нема близько агентів «Дністра», приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просвіти»).

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупні.

Світло церковне

впрост в фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

31 складів висилає: **КАВУ** по 5 кіл. посылках почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко **ВУНО** в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — Інші товари по умірених цінах. 78—?

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ

Драма з галицного еміграційного руху в 4. актах.

Ціна книжки брошурованої 35 кр.

СВЕКРУХА

комедія в 3. актах з сільского житя.

Ціна книжки брошурованої 30 кр.

БЕАТА і ГАЛЬШКА

Історична трагедія в 5. актах — з другої половини XVI. віку.

Ціна книжки брошурованої 40 кр.

Конкурс на мужа

шутка в 5. актах з міского побуту.

Ціна книжки брошурованої 35 кр.

ЯБЛОЧНИКАР

комедія в 1. актї опрацьована після німецкого.

Ціна книжки брошурованої 15 кр.

Сольо-терно

оповіданє з лотерийних пригод.

Ціна книжки 15 кр.

На поchtову пересилку 5 кр.

У Львові набути можна в Ставропигійській книгарні.

Галицкий Банк кредитовий

почавши від 1 лютого 1890 видає

4% АСИГНАТИ КАСОВІ
з 30-дневним виповідженєм,

3 1/2% АСИГНАТИ КАСОВІ
з 8-дневним виповідженєм,

а всі инші находячі ся в обігу 4 1/2% Асигнати касові з 90-дневним виповідженєм будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4% з 30-днев. речинцем виповідженя.

Львів, дня 31 січня 1890.

Дирекція.